

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Valkoposkihanhen aiheuttamat vahingot ovat vitsaus Itä- ja Kaakkois-Suomen maataloille

Valkoposkihanhi on tuonut vakavan taloudellisen ongelman satovahinkojen takia Itä- ja Kaakkois-Suomen maataloille, mutta erityisesti pohjoiskarjalaisille maataloille. Valkoposkihanhiparvia voidaan verrata afrikkalaiseen vitsaukseen, heinäsiirkaparviin. Sieltä, minne ne laskeutuvat, ne syövät kaiken vihreän ja tuhoavat viljelyksiä.

Vahinkojen määrät lasketaan miljoonissa euroissa, joista korvauksen piiriin tulee arviolta vain noin puolet - tämä johtuu nykyisistä korvauskäytännöistä. Niitä ollaan nyt onneksi uudistamassa.

Ongelma lisääntyy samassa suhteessa kuin valkoposkihanhiin määrä. Populaatio on kasvanut suojelustatuksen saannin aikaisesta 200 000 yksilöstä kymmenkertaiseksi, ja se jatkaa kasvuaan 10-20 %:a vuodessa. Ongelma ulottuu muuttoaikoina seuraaville alueille: Uusimaa, Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Suurimmat vahingot kohdistuvat Pohjois-Karjalaan.

Ongelman vakavuutta maataloille voidaan kuvata seuraavasti:

- Peltoja viljellään ihmisten ja karjan ravinnoksi, ei linnuille. Lintuja varten voidaan perustaa esim. ns. lintupeltoja, mutta valtiolla/EU:lla ei ole ollut varoja niiden perustamiseen.
- Vuonna 2018 hanhivahinkoja korvattiin Pohjois-Karjalassa n. 1 miljoonaa euroa, mikä vastaa vain noin puolta vahinkojen todellisesta arvosta. Tämä arvio perustuu viljelijöiden omiin arvioihin, koska tehtyä työtä ja kylvöjen uudistusta ei korvata, minkä lisäksi taulukoiden perusteella määrittyvät korvausperusteena käytettävät satotasot ja/tai hinnat eivät vastaa todellisuutta. Kuluvan kevään osalta ylittyy korvauksissa 2 miljoonan euron raja, jos on rahaa, mistä maksaa. Todelliset vahingot ovat oletettavasti tuplat tuosta.
- Populaatio kasvaa 10-20 %:a vuodessa, eli ongelman laajuus alueellisesti ja taloudellisesti tulee lisääntymään.
- Hanhet ovat aiheuttaneet syysviljojen viljelyn lopettamisen maakunnassa, koska hanhet syövät mennen tullen oraat siemeniä myöten. Liperin Mylly huutaa syysviljoja. Sama ongelma on erikoiskasvien kohdalla. Viljelijöillä on sopimuksia ja muita yhteiskunnallisia velvoitteita, mutta hanhiin vuoksi ei sitä tuotantoa, mitä markkinoilla tarvittaisiin. Laskujen maksajia ei ole muita kuin viljelijä itse.
- Karjatilat ovat yleensä hanhiin keväiseen muuttoajankohtaan mennessä syöttäneet talvirehunsä karjalle, joten ne ovat varautuneet laidunruokintaan. Hanhet ovat vaan syöneet laitumet ja ensimmäisen rehusadon. Nämä tilat ovat todellisissa vaikeuksissa niin taloudellisesti kuin henkisesti. Joko hävittävät karjaansa nyt taikka syksyllä. Tällaisia asioita (eli välillisiä vaikutuksia) ei korvauksissa huomioida.

Koska me kaikki tiedämme, että voivottelu ei ongelmia ratkaise, meidän on itse aktiivisesti esitettävä, mitä pitäisi tehdä, jotta tilanne helpottuisi:

- Korvaukset kuntoon nyt käynnissä olevassa lainsäädäntöhankkeessa, jossa huomioidaan myös erikoiskasvit, tuotantotavat ja Natura-alueet (MTK on tehnyt omat esityksensä, jotka on otettava huomioon uutta lakia säädettäessä).
- Riittävät budjettivarat korvausten täysimääräiseen maksamiseen, koska toimivakaan korvausjärjestelmä ei auta mitään, jos rahaa korvausten maksamiseen ei ole.
- Tehokas poikkeuslupien myöntäminen sekä tulkinnan että prosessin nopeuden kannalta.
- Poikkeuslupaviranomaiseksi Pohjois-Karjalan ELY-keskus.
- EU-lainsäädäntöön vaikuttaminen, jotta lintudirektiivinkin kautta olisi saatavissa joustoa ja kevennyttä (esim. valkoposkihanhen siirtäminen lintudirektiivin liitteeseen II/1, joka mahdollistaisi metsästyksen).
- EU:n ja kansalliset tulkinnat ovat saatava selkeiksi ja kansantajuisiksi (esim. mikä on viljelmille aiheutunut vakava vahinko, ja kuka sen määrittää eli milloin poikkeusluvan voi saada)
- Ennaltaehkäisyyn tehoa mm. siten, että poikkeusluvut myönnetään nopeasti ja siten, että nyt käynnissä olevassa lainsäädäntöhankkeessa mahdollistetaan avustusten myöntäminen myös ennaltaehkäisytoimiin.
- Ennaltaehkäisyyn liittyen lintupeltoasiat kuntoon maatalouden tukijärjestelmissä.
- Joustoa maataloustukien ehtoihin, sillä nyt niitä käytännössä tarvitaan. Esimerkiksi vahinkoja kärsivien luomukarjatilojen rehuntarvetta voidaan helpottaa tavanomaisella rehulla, koska luomurehua ei ole markkinoilta saatavana. Hanhivahingot ovat ylivoimainen este.

Lopuksi haluamme tuoda esiin MEP Petri Sarvamaan komissiolle tekemän kysymyksen valkoposkihanhen aiheuttamien vakavien vahinkojen ehkäisystä. Nyt meillä on iso ja todellinen ongelma, jonka ratkaisemisen vaikeus on ajan myötä moninkertaistunut. Miksi Suomi ei ole ottanut riittävän täysimääräisesti ja tehokkaasti käyttöön lintudirektiivin 9 artiklan mukaista mahdollisuutta myöntää poikkeuslupia viljelmille koituvien vakavien vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi?

Ote komission vastauksesta Sarvamaan kysymykseen. Huomiota kannattaa kiinnittää etenkin viimeiseen kappaleeseen:

Valkoposkihanhi (Branta leucopsis) on laji, joka luetaan lintudirektiivin liitteessä I. Jäsenvaltioiden on nimettävä sille erityissuojelualueet ja toteutettava lintudirektiivin 4 artiklan mukaisia säilyttämistoimenpiteitä.

Komissio on tietoinen huolenaiheista, jotka liittyvät tämän lajin kannan kasvuun ja sen vaikutuksiin viljelmille. Komissio on jäsenenä hanhikannan hoitoa koskevassa eurooppalaisessa foorumissa (European Goose Management Platform), joka on perustettu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta koskevan sopimuksen nojalla. Foorumin tavoitteena on luoda mekanismi jäsenvaltioille, koordinoitulle ja osallistavalle päätöksenteko- ja täytäntöönpanoprosessille Euroopan hanhikantojen kestävä käyttöä ja hoitoa varten. Valkoposkihanhikannan hoitoa koskeva kansainvälinen suunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2018. Sen täytäntöönpanon myötä lajin hoitoa voidaan koordinoida paremmin lentoreittien tasolla jäsenvaltioiden toimittamien kantatietojen perusteella. Näin voitaisiin estää vahinkoja merkittävästi.

Jäsenvaltioiden on tarkkailtava lintukantoja, mukaan lukien valkoposkihanhikanta, sekä raportoitava niistä komissiolle kuuden vuoden välein. Seuraava lintudirektiivin 12 artiklan mukainen EU:n raportti on saatavilla vuonna 2020.

Lintudirektiivin 9 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, myöntää lintujen pyydystämistä ja tappamista koskevia poikkeuksia viljelmille koituvan vakavan vahingon estämiseksi tai kansanterveyden turvaamiseksi. Jäsenvaltioiden vastuulla on varmistaa, että 9 artiklan vaatimukset täyttyvät. Komission yksiköt ovat valmiita avustamaan jäsenvaltioita näiden säännösten täysimääräisessä hyödyntämisessä.

MTK-liitot edellyttävät, että ministeriöissä ryhdytään viipymättä toimenpiteisiin, joilla ongelmatilannetta saadaan helpotettua. Tällä hetkellä omaisuudensuoja ei toteudu eikä maatalouden jo ennestään heikko kannattavuus mahdollista ongelmatilanteen jatkumista. Tilanne on merkittävä riski myös huoltovarmuudelle.

Kiteellä 26.5.2020

MTK – liittojen puolesta

Vilho Pasanen
Toiminnanjohtaja
MTK – Pohjois-Karjala

Lisätietoja:

MTK – Pohjois-Karjala:	toiminnanjohtaja Vilho Pasanen, puh. 040 550 4848
MTK – Etelä-Savo:	toiminnanjohtaja Vesa Kallio, puh. 040 527 1039
MTK – Kaakkois-Suomi:	toiminnanjohtaja Tuula Dahlman, puh. 040 847 4277
MTK – Pohjois-Savo:	toiminnanjohtaja Jari Kauhanen, puh. 040 505 6718